

gesimæ memoriæ septuaginta annorum captivitatis populi Hebraici, apud Raynaud. *Oper.*, tom I, pag. 492, teste toties laudato eruditissimo cardin. Lambert. deinde Summo Pont. Benedicto XIV, volum. 1, notificat. 14, recte advertente; quod stante horum opinione, non haberi posset sufficiens fundamentum nuncupandi aliam *Sexagesimam*, aliamque *Quinquagesimam*.

(5. In istis tribus Dominicis suadet Ecclesia suis fidelibus majoris pietatis ac devotionis exercitia, ut tradit Thomassin., lib. II, cap. 13, num 4, ibi: « Satis constat tres istos Dominicos dies majoris pietatis studio colendos esse. » Et concil. provincial. *Mediolanen.* III, tit. *De festorum dierum cultu*, sic expresse habet: « Studeat episcopus, ut quo tempore in Septuagesimæ, Sexagesimæ et Quinquagesimæ hebdomadis Ecclesia Mater, et Officiorum ritu, et hymnis, canticisque fidelium mentes ad mœstilitiam atque ad pœnitentiam excitantibus, et omni denique tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit ac præparat, tot ante diebus ad sancte recolendam Christi Domini passionem et crucem, eo potissimum tempore fideles sibi in curam traditos, spectacula, ludos scenicos, et alia, quæ gentilitatis speciem præferant, tunc præsertim morum, corruptelis introducta, illa ipsa tanquam a sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia omnino fugientes ad pietatis Christianæ studia, et ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione. »

(6. Ab istis Dominicæ diebus primitivis

temporibus incipiebant ecclesiastica jejunia, ut habetur in sermone 13 ascripto Petro Blesensi, quamvis ab aliis alii attributo, ut notat dict. cardin. Lambertin., *loc. cit.*, ibi: « Jejunium Quadragesimale regulares cœnobitæ incipiunt a Septuagesima, Græci vero a Sexagesima, clerici nostri, auctore Telesphoro, a Quinquagesima. Universus exercitus Christianæ militiæ, juvenes et virgines, senes cum junioribus ab hac Quadragesima. » Et quod clerici olim tenerentur incipere jejunia a Quinquagesima, habetur expresse ex cap. *Statuimus* 4, et capit. *Denique* 6, dist. 4. Sanctus enim Telesphorus Papa addidit Quadragesimæ septimam hebdomadam, quæ vocatur *Quinquagesima*, textu expresso in cap. *Quadragesima* 5, dist. 4, ibi: « Quadragesima sex septimanas habet, cui addidit Telesphorus Pontifex septimam hebdomadam, et vocatum est hoc tempus Quinquagesima. » (95) Ast dicta antiqua jejunii observantia fere penes omnes abiit in desuetudinem, ut docet universalis praxis, et solum remansit apud quasdam castigatiores et observantiores regulares familias; Ecclesia tamen ob dictam jejuniorum anticipationem harum trium hebdomadarum nomenclaturam retinuit.

(7. Quando in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ et Quinquagesimæ occurrit festum Purificationis B. M. V. in ecclesiis eidem sub alio titulo dicatis, scilicet Annuntiationis, etc. Missa debet cantari de Dominica tantum, nec faciendâ est commemoratio Purificationis B. M. V. Sac. Rit. cong., 23 Aug., et 13 Sept. 1704, in *Cataniens.*, et 13 Sept. 1736, in *Toletana*.

R

RAPINA.

Vide verb. FURTUM.

RAPTOR, RAPTUS.

Præstat hæc expendere.

(1. Raptor virginis, et violenter ipsam stuprans, non committit delictum exceptum in bulla Gregor. XIV, incip. *Cum alias* (nec consequenter exceptum in bulla Bened. XIII, incip. *Ex quo*); sic sac. cong. Immunitatis, in *Theatina*, 9 Octobris 1628, lib. I *Decret.* Pauluc., pag. 108.

(2. Non censetur casus exceptus raptus puellæ ita ut raptor possit sola episcopi auctoritate extrahi e domo canonicali im-

muni: attamen recurritur ad sanctissimum pro confectione et transmissione processus super asserto raptu et qualitate delinquentis; et episcopus informet an et quomodo possit commode provideri in posterum super canonica? Sac. cong. Imm., in *Manuana*, 8 Decemb. 1703, l. III *Decret.* Vall., pag. 540.

(3. Alia Vide verb. MATRIMON. QUOAD IMPEDIMENTA, art. 2. a num. 103 ad num. 117.

RATIONIS USUS.

(1. Rationis usus circa septennium inchoari solet. Benedict. XIV, tom II, const. 28, in-

(95) Certiora hejus consuetudinis, qua clerici a Quinquagesima jejunare jubebantur, documenta suppeditant Vita S. Udalrici sæculo circiter decimo Augustani episcopi concilium Claromontanum

ep. *Postremo mense*, § 32. (2. Et reprobatu sententia Natthæ et Bursati, qui re- ann. 1095, sub Urbano II, synodus Andegavensis ann. 1270. Salisburgense vero concilium an. 1281 ad idem religiosos omnes astrinxit.

quirunt ætatem duodecim annorum. Idem, *ibid.* (3. Imo quandoque contingit ut ante

septennium quis ratione præditus inveniat. Idem, *ib.*

RECOGNITIO CORPORIS DELICTI.

Lubet sequentia expendere.

(1. Recognitionem cadaveris permittat episcopus etiam post humationem in casibus permisis, servatis servandis. Sac. cong. Immun., in *Signina*, 24 Mart. 1627, lib. I *Decret.* Paul., pag. 43.

(2. Ita datur facultas exhumandi cadaver pro recognitione corporis delicti. Sac. congregat. Immun., in *civitate Castellana*, 1 Febr. 1673, lib. I *Decret.* Alt., pag. 763.

(3. Datur facultas episcopo pro aliquibus casibus faciendi recognitionem cadaverum, ad effectum procedendi etiam in ecclesiis et conventibus regularium. Sac. cong. Immun., in *Fanen.*, 20 Aprilis 1649, lib. IV *Decret.* Paul., pag. 76.

(4. Aliquando conceditur vicario generali facultas pro quinque casibus dandi licentiam pro sua prudentia, ut vulnerati, vel cadavera existentia in locis immunibus transferantur serv. serv. in locum vicinum et opportunum pro recognitione corporis delicti. Sac. congreg. Immun., in *Prænestina*, 19 Januar. 1669, lib. I *Decret.* Altoviti, pag. 306.

(5. Aliquando conceditur facultas archiepiscopo consignandi arma extractorum curiæ sæculari pro recognitione corporis delicti cum præservatione ab irregularitate, facta protestatione ad formam cap. *Prælati*, De homicid. in 6. Sac. cong. Imm., in *Beneventana*, 15 Augusti 1668, l. II *Decret.* Altoviti, pag. 252.

(6. Ministri excommunicantur, si propria auctoritate faciant extrahere ab ecclesia cadaver pro faciendâ recognitione. Sacra congregat. Immun., in *Portuen.*, 21 Novemb. 1693, lib. I *Decret.* Vall., pag. 87.

(7. Non absolvuntur, nisi petita venia, atque deleta recognitione corporis delicti. Sac. cong. Immun., in *Hydruntina*, 29 Dec. 1625; ex *Regesto Script. veterum* pag. 80; in *Eugubina*, 22 Januarii 1673, lib. I *Decret.* Altoviti, pag. 763.

(8. Constat, recognitionem corporis delicti factam fuisse in loco immuni, quando cadaver ab eo fuit extractum de mandato iudicis laici. Sacra cong. Immun., in *Oriana*, 30 Sept. 1704, lib. III *Decret.* Vallem., pag. 618.

(9. Et præfatus iudex incurrit excommunicationem et acta gesta per d. iudicem concernentia recognitionem corporis delicti nulla sunt, quamvis non præcesserit declaratoria excommunicationis incurse. Sac. cong. Immun., *ibid.*

(10. Iudex eccles. non potest de se tribuere licentiam gubernatori seu curiæ sæculari faciendi hujusmodi receptionem.

(11. Ministri curiæ laicæ, quamvis requisiti ab abbate ad faciendâs recognitiones judiciales in monasterio contra collegiales collegii Borromæi, excommunicantur. Sacra

congregat. Immun., in *Papien.*, 15 Novemb. 1689, lib. *Decretor.* Mart., pag. 530.

(12. Curia sæcularis non potest absque facultate Apostolica facere hujusmodi recognitionem in persona exempta, ut in Colono partiaro mensæ episcopalis vulnerato. Sac. cong. Immun., in *Fanen.*, 12 Jul. 1689, l. lib. p. 491.

(13. Qui in sacerdote occiso id egerint, incidunt in censuras. Sac. cong. Immun., in *Feretrana*, 3 Julii 1674, lib. *Decr.* Altoviti, pag. 962.

(14. Recognitionem personalem regularis offensi degentis in monasterio non est admittendum fieri per curiam sæcularem, quæ tamen poterit ab eadem curia fieri, mediante persona medici, chirurgi et testium. Sac. cong. Immun., in *una Burgi S. Sepulcri*, 13 Novembr. 1629, lib. I *Decret.* Pauluc., p. 12.

(15. Recognitio cadaveris facta a curia laica, petita, sed non expectata licentia ordinarii, in domo sæculari, ad quam per confratres sodalitiæ delatum fuerat cadaver in solamen pareatum, non lædit immunitatem. Sacra congregat. Immun., in *Subrina*, 13 Novembris 1691, lib. *Decr.* Martelli, pag. 38.

(16. Secus dicendum de recognitione eadem facta a curia laica, dum defertur a parochio ad sepulturam. Sac. congreg. Immun., in *Nullius S. Ruffi d. die ibidem*

(17. Pro simplici recognitione corporis cadaveris tertiariæ extra locum immunem non incurritur excommunicatio. Sacra congreg. Immun., in *Maceraten.*, 1 Maii 1677, lib. II *Decret.* Altov., p. 1387.

(18. Non obstat de læsione Immunitatis, quando curia laica processit ad recognitionem corporis delicti, habita solum, ut dicitur, Denuntia Baroncelli contra laicum ob attentatum furtum in domo laici, quamvis ante d. recognitionem, et in actu illius fuerit datus pro suspecto ejusdem furti quidam sacerdos. Sac. congreg. Immun., in *una S. Severin.*, 11 Decemb. 1703, l. III *Decr.* Valleman., p. 541.

(19. Ex recognitione corporis cadaveris parochi sepulti in ecclesia parochiali commendæ religionis Hierosolymitanæ, a qua parochi d. ecclesiæ nominantur, facta auctoritate et eam interventu equitis dict. religionis, non constat de læsione Immunitatis. Sac. cong. Immun., *Papien.*, 24 Maii 1701, *ibi* pag. 354.

(20. Valida est recognitio corporis delicti, facta in domo et in cadavere personæ exemptæ a curia laica, quæ primo impediri transferri cadaver ad locum immunem, sed habito præcepto a ministro ecclesiastico de non impediendo, amplius non obstitit, et tunc censuras non incurrit. Sac. cong.

Immun., in *Terracinen.*, 20 Jun. 1690, lib. *Decret.* Martelli, pag. 625.

(21. Aliquando cum facultate apostolica episcopus potest communicare, vel etiam consignare corpus delicti, et etiam acta facta pro recognitione ejusdem. Sacra con-

RECURSUS.

Hæc porro, quæ sequuntur, attendenda veniunt.

(1. Pro incurrendis censuris sufficit recursus ad judicem laicum contra jurisdictionem ecclesiasticam. Sac. congr. Immun., in *Clusina*, 3 Jul. 1639, lib. III *Decr.* Paul., pag. 94.

(2. Ob recursum ad hanc sacram congregationem archiepiscopus absteineat a molestiis. Sac. congr. Immun., in *Regien.*, 14 Decembr. 1660, lib. *Decr.* Rocci, pag. 303.

(3. Ob recursum habitum pro bono pacis ad magistratum sæcularem ecclesiastici non incidunt in censuras. Sac. congr. Immun., in *Assisien.*, 12 Septemb. 1673, lib. I *Decret.* Altoviti, pag. 839.

(4. Ob recursum ad judices laicos pro impediendo, ne curia ecclesiastica posset vocare laicos ad comparandum personaliter pro examine, ordinarius procedat. Sacra congreg. Immun., in *Montis Casini*, 20 Novemb. 1696, lib. II *Decret.* Vallemi, pag. 59.

(5. Contra superiorem regularem, qui habuit recursum ad judicem laicum contra confugitum in suo conventu, qui pluries percussit fratrem laicum, unde judex laicus misit birruarios in conventum, archiepiscopus procedat, et quatenus confugitus sit extractus, restituat Ecclesiæ sibi benevise. Sac. congreg. Immun., in *Theanen.*, 27 Mart. 1685, lib. III *Decr.* Altov., pag. 427.

(6. Religiosi incidunt in censuras, et sunt puniendi ob recursum ad ministros laicos ad effectum, ut milites hospitarentur in bonis abbatis commendatarii. Sac. congreg. Immun., in *Mediolanen.*, 7 Octobris 1631, lib. II *Decret.* Paulucci, pag. 93.

(7. Qui habuit recursum ad forum laicum contra clericum, antequam absolvatur, debet renuntiare iudicio intentato in tribunali laico. Sac. congreg. Immun., in *Aversana*, 10 Januarii 1693, lib. I *Decret.* Vallemi, pag. 15.

(8. Recurrens ad judicem laicum contra clericos, et obtinens sequestum super bona donata eisdem clericis, consulat conscientiam suam. Sac. congreg. Immun., in *Nullius Altamura*, 1 Septembr. 1639, ibi pag. 72.

(9. Sacerdos, qui auxilio brachii sæcularis capit possessionem beneficii, incurrit excommunicationem. Sacra congreg. Immun., in *Alatrina*, 29 Aprilis 1704, lib. *Decret.* Vallemi, pag. 576.

(10. Recurrentes ad ministros regios contra auctoritatem seu jurisdictionem ecclesiasticam incurunt. Sacra congreg. Immun., in *S. Severi*, 8 Julii 1687, lib. *Decret.* Mart., pag. 131, et 16 Novembris 1688, ibi pag. 380, in *Boven.*, 18 Martii 1698, lib. *Decret.* Vallemi, pag. 142.

(11. Committitur ordinario, ut procedat contra ecclesiasticum ad censuras et alias

greg. Immun., in *Fulginaten.*, 16 Jul. 1658, lib. *Decret.* Rocci, pag. 104, in *Nepesina*, 30 Octob. 1694, ibi, pag. 154, in *Clusina*, 2 Aug. 1695, ibi, pag. 106, et in *Imolen.*, 30 Novemb. dict. an. et lib. p. 231, et alibi.

pœnas, juxta sac. can. ob recursus habitos ad judices laicos. Sac. congreg. Immun., in *Papien.*, 24 Julii 1628, lib. I *Decret.* Paul., pag. 101, in *Neapolitana*, 9 Maii 1693, lib. I *Decret.* Vallemi, pag. 44.

(12. Item vicarius generalis procedat prout de jure contra sacerdotem ex causa recursus habitum ad judicem laicum contra clericum. Sac. congregat. Immun., in *Hydruntina*, 30 Septemb. 1704, l. III *Decret.* Vallemi, pag. 618.

(13. Constito de renuntiatione, et revocatione recursus ad potestatem laicam, et obligatione de se abstinendo a similibus, datur facultas absolventi censuratum ob ipsos recursus. Sacra congreg. Immun., in *Theatina*, 27 Junii 1699, lib. II *Decret.* Vallemi, pag. 228, in *Venusina*, 2 Septemb. d. A. et lib. pag. 247, in *Cosentina*, seu *S. Joannis in Flore*, 9 Augusti 1701, lib. III *Decret.* Vallemi, pag. 371.

(14. Et si oriatur controversia super refectione damnorum, absolvitur cum reincentia post duos menses. Sacra congreg. Immun., in *Aquilana*, 15 Novembr. 1704, lib. III *Decret.* Vallemi, pag. 627.

(15. Suspensis censuris, et facta per baronem N. renuntiatione recursibus ad judicem laicum, judex ecclesiasticus competens procedat super negotio principali. Sac. congreg. Immun., in *Insulana*, 23 Februarii 1689, lib. II *Decret.* Vallemi, pag. 138.

(16. Prævia renuntiatione recursibus et dimissa possessione domus, ac præstita refectione damnorum, episcopus procedat in causa, cui datur facultas absolventi. Sac. congreg. Immun., in *Ostunen.*, 22 April. d. anni et lib. p. 149 et 19 Aug. dict. anni, et lib. pag. 170.

(17. Attenta renuntiatione recursibus, absolvuntur etiam in forma privata censurati, qui executi fuerunt bullas ecclesiasticorum. Sac. congreg. Immun., in *Policastren.*, 12 Januar. 1700, lib. I *Decret.* Vallemi, pag. 266.

(18. Regulares habentes recursum, seu recurrentes ad personas extra ordinem pro obtinendis dignitatibus, officiis, gratiis seu pœnarum remissionibus, incurunt privationem vocis activæ et passivæ, et perpetuam inhabilitatem ad omnes dignitates, gradus, honores, officia et munia sui ordinis. Et easdem pœnas incurunt etiam superiores aliquas gratias suis subditis concedentes, seu pœnas aliquas remittentes ad instantiam, et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum extra ordinem existentium,

Imo regulares neque ad hunc effectum recipere possunt favores sæcularium etiam sponte oblatos, aut ab eis minime procuratos. Sic sæpe sæpius plures Summi Pontifices pro diversis ordinibus. (19. Et signanter Gregorius XIII, die 17 Aprilis 1574, constituit. 66, incip. *Nihil in unaquaque*, pro Casinensibus, quam confirmavit Urbanus VIII, die 11 Maii 1638, constituit. 248, incip. *Alias*. (20. Idem Gregorius XIII, die 1 Junii 1580, constituit. 62, incip. *Cum nihil magis*, pro Dominicanis, quam confirmavit Clemens VIII, die 23 Maii 1592, constituit. 7, incip. *Religiosos viros*, et Paulus V, die 7 Januarii 1608, const. 39, incip. *Admonemur*. (21. Clemens VIII, die 8 Junii 1692, constituit. incip. *Religiosorum*, pro congregatione Cisterciensi S. Mariæ de Alcobatia in regnis Portugallie. (22. Idem Clemens VIII, die 14 April. 1593, constituit. 21, incip. *Quæ ad prosperam*, pro congregatione eremitarum S. Hieronymi de Observantia. (23. Idem Clemens VIII, die 21 Maii 1593, constituit. 23, incip. *Quoniam*, pro Carmelitanis. (24. Idem Clemens VIII, die 3 Septembris 1596, constituit. 43, incip. *Ambitiosam*, pro Camaldulensibus. (25. Idem Clemens VIII, die 23 Decembris 1600, constituit. incipit. *Ambitiosam*, pro congregatione B. Petri de Pisis. (26. Idem Clemens VIII, die 23 Julii 1604, constituit. 109, incip. *Quoniam*, pro Cruciferis. (27. Idem Clemens VIII, die 1 Decemb. 1604, constituit. 114, incip. *Quoniam*, pro Augustinianis, quam constitutionem confirmavit Paulus V, die 4 Julii 1608, constituit. 31, incip. *Admonemur*, et Alexander VII, die 1 Julii 1661, constituit. 113, incip. *Admonet*. (28. Paulus V, die 22 Septemb. 1607, constituit. 35, incip. *Quoniam*, pro congregatione S. Salvatoris. (29. Idem Paulus V, die 30 Martii 1613, constituit. 79, incip. *Alias per Nos*, pro Cisterciensibus Italiae. (30. Idem Paulus V, die 27 Augusti 1616, constituit. 98, incip. *Quoniam*, pro Cælestinis, quam confirmavit Alexander VII, die 5 Julii 1653, constituit. 3, incip. *Alias*. (31. Idem Paulus V, die 18 April. 1619, constituit. 114, incip. *Admonemur*, pro Minoribus de Observantia, quam constitutionem confirmavit Urbanus VIII, die 29 Julii 1639, constituit. 271, incip. *Admonemur*, et novissime Benedictus XIII, die 16 Novembris 1724, constituit. 6, incip. *Universalis Ecclesiæ regimini*. (32. Idem Paulus V, die 4 Septembris 1619, constituit. 116, incip. *Admonemur* pro Minoribus Conventualibus. (33. Idem Paulus V, die 6 Septembris 1619, constituit. 117, incip. *Admonemur*, pro Minimis. (34. Urbanus VIII, die 15 Februarii 1639, constituit. 258, incip. *Quoniam*, pro congregatione Fesulana S. Hieronymi. (35. Alexander VII, die 27 Junii 1656, constituit. 12, incip. *Sacrosancti*, pro congregatione Montis Virginis de ordine S. Benedicti. (36. Clemens X, die 27 Februarii 1671, constituit. 31, incip. *Exponi Nobis fecit*, pro congregatione Montis Oliveti monachorum ordinis S. Benedicti, in qua confirmat

alias constitutiones Pii IV et Gregorii XIII, ad id emanatas. (37. Idem Clemens X, die 2 Octobris 1671, constituit. 46, incip. *Ex injuncto*, pro Capuccinis, ubi id prohibetur etiam sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, et comprehenduntur omnes religiosi recurrentes ad quascunque personas extra dictum ordinem existentes pro obtinendis obedientiis seu permissionibus visitandi eorum parentes seu propinquos, aut loca sacra quæcumque, vel ut ad dignitates, sive officia quælibet ejusdem ordinis, aut ut ad studia promoveantur, sive ut ab uno loco ad alium locum transire, vel in aliquo particulari conventu permanere eis liceat, vel ut cum eis dispensetur, ut ante peractum septennale studium in concionatores assumi, aut ut ante completum in eodem ordine septennium ad sacrum presbyteratus ordinem promoveri valeant, sive ad alia similia consequenda, tam pro se quam pro aliis ejusdem ordinis Fratribus. Vide D. Ursayam, t. II, part. I, discept. 37 per tot., a num. 1 usque ad num. 332, ubi egregie plurima resolvit ad rem scitu dignissima. Vide etiam infra, num. 41.

(38. Censuris aliisque ecclesiasticis pœnis punire debet episcopus clericos recursum habentes ad judices laicos. Sacra congreg. Concil., in *Derthonen.*, 6 Julii 1726, ad 1 dub., apud *Thesaurum Resolutionum sacra congreg. Concil.*, tom. III, pag. 344.

(39. Recurrentes ad Sedem Apostolicam, eorumque procuratores offendi prohibentur, sub pœna excommunicationis in Bulla Cœnæ. Bened. XIV, tom. I, const. 14, incip. *Pastoralis Romani*, § 12. (40. Recurrentes a sententiis vel decretis iudicum ecclesiasticorum ad tribunalia laica, excommunicantur. Idem, *ibid.*

(41. Ad dicta supra post. n. 37, addenda est novissima dispositio ejusdem Pontificis in constit. incip. *Sacrosancti Apostolatus*, in qua sub dat. 11 Augusti 1748, memoratis variis Summorum Pontificum constitutionibus, variis pro religiosis ordinibus ad id emanatis, et decreto pro omnibus regularibus a particulari congregatione a Sixto V, deputata anno 1587, edito ac confirmato, nunc denuo confirmat ac renovat pro ordine Fratrum Minorum sub obedientia ministri generalis totius ordinis degentium, Pontificias constitutiones, ac sacrarum congregationum resolutiones ipsis inhibentes recursus ad sæculares, vel alias personas extra dictum proprium ordinem pro obtinenda intra præfatum ordinem gratia vel vitanda pœna. (42. Nec non præcipit generalibus, vel provincialibus, cæterisque ordinis hujusmodi superioribus cujusvis status, gradus et qualitatis, nunc, et pro tempore itidem existentibus, ne ipsi ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicalium quam ecclesiasticarum extra dictum ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore, ac quacunque sæculari dignitate et præeminentia ducali et imperiali fulgentium, cuicumque ipsius ordinis professori ullam gratiam, ullumque gradum,

aut dignitates, vel officia et administrationes concedere, vel pœnam aliquam remittere et condonare audeant quovis modo respectivo, seu præsument, sub excommunicationis pœna eo ipso absque alia declaratione incurrenda.

(43. « Præterea (sunt præcisâ verba dictæ constitut.), præterea in casibus, in quibus fratribus dicti ordinis de jure, vel juxta illius constitutiones appellare, aut recursus habere licet, id non aliter deinceps fieri posse, auctoritate et tenore præsentis statuius et ordinamus, quam ut gradatim, a gravamine scilicet guardiani ad provincialem, a provinciali ad commissarium generalem familiæ (si de negotio et causa agatur familiam dicti commissarii concernente, alias immediate ad generalem), et ab isto ad ministrum generalem, ita ut causæ appellationis hujusmodi, antequam ab eodem ministro generali cognitæ et definitæ fuerint, extra dictum ordinem deferri et agitari nequeant. Quam quidem legem non solum in appellationibus, sed in quibuscunque recursibus, et querelis, aut causis inter dictos ordinis hujusmodi professores quoquomodo agitandis inviolabiliter observari, sub pœnis per memoratas ejusdem ordinis constitutiones præscriptis et in illis contentis ipso fa-

REFERENDARI CURIÆ ROMANÆ.

SUMMARIUM.

1. Referendarii utriusque signaturæ Papæ nobilitatis veræ privilegio decorantur. — 2. Comites Palatini creantur. — 3. Insignis Pontificiis, vel Pontificalibus, si abbates fuerint, in eorum ecclesiis uti possunt. — 4. Beneficia ubique existentia obtinere et retinere possunt. — 5. Studii occasione absentes fructus suorum beneficiorum percipiunt. — 6. Horas canonicas postpositis horis recitare valent. — 7. Litterarum Apostolicarum pro expeditione nihil solvunt referendarii, et eorum duo familiares. — 8. Testari possunt de bonis acquisitis ex beneficiis. — 9. Exempti sunt a jurisdictione

(1. Referendarii utriusque signaturæ Papæ nobilitatis veræ privilegio decorantur. Paul. III, const. 23, incip. *Debita consideratione*; Sixtus V, const. 41, incip. *Quemadmodum*.

(2. Comites Palatini creantur. Paul. III et Sixtus V, in *citatis constitutionibus*.

(3. Insignis Pontificiis vel Pontificalibus, si abbates fuerint, in eorum ecclesiis, uti possunt. Paulus III et Sixtus V, in *citatis constitutionibus*.

(4. Beneficia ubique existentia obtinere et retinere possunt. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constitutionibus*.

(5. Studii occasione absentes, fructus suorum beneficiorum percipiunt. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constitutionibus*.

(6. Horas canonicas postpositis horis recitare valent. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constitut.*

(7. Illi, et duo eorum familiares nihil

cto absque alia pariter declaratione incurrendis. (44. Demum omnibus Romanæ curiæ tribunalibus, ac iudicibus, et quibusvis venerabilium fratrum S. R. E. præfatæ cardinalium congregationibus, nec non Sedis Apostolicæ nuntiis nunc, et pro tempore existentibus, ne fratrum dicti ordinis recursus, aut appellationes super cujuscunque causæ cognitione admittant, causasque ipsas cognoscant, nisi prius eis legitime constiterit, illas juxta præsens decretum per dictos superiores præscripto ordine servato cognitæ, et definitæ fuisse, sub pœna nullitatis actorum inde secutorum, auctoritate et tenore præsentis itidem harum serie interdicimus; ac omnibus, et singulis ordinis præfati professoribus sub pœnis in supradictis Gregorii prædecessoris litteris contentis, et contra inobedientes inflictis eo ipso irremissibiliter incurrendis, ne ipsi ad sæcularia tribunalia, ea quæ a dicti ordinis superioribus, vel ab hac Sancta Sede acta, aut decreta fuerint, sub quovis prætextu appellare, aut quovis modo recurrere audeant quoque, seu præsument, seu per interpositas personas præmissa peragere curent et faciant, dicta auctoritate prohibemus. » Vide tamen verb. APPELLATIO, art. 3, n. 29.

ordinariorum, ipsi, et eorum familiares. — 10. Referendarii officium est perpetuum. — 11. Antiani præcedunt aliis, etiamsi isti essent episcopi. — 12. Referendarii quas materias proponere possint in signaturis, et quas non? — 13. Referendarii signaturæ quales debent esse? — 14. Centum debent esse signaturæ justitiæ, et non plures? Et ex his septuaginta tantum signaturæ gratiæ. — 15. Referendarii signaturæ gratiæ et justitiæ in causarum expeditionibus ad quid teneantur et ad quid possint se extendere? — 16. Referendarius extra ecclesiam præcedere debet canonicis et dignitatibus, non tamen intra eam. — 17. Referendarii cedunt præcedentiam auditori confidentiarum.

solvunt pro expeditione litterarum Apostolicarum. Paulus III et Sixtus V, in *cit. constitutionibus*.

(8. Testari possunt de bonis acquisitis ex beneficiis. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constit.*

(9. Exempti sunt a jurisdictione ordinariorum ipsi, et eorum familiares. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constit.*

(10. Referendarii officium est perpetuum. Paul. III et Sixtus V, in *cit. const.*

(11. Antiani præcedunt aliis, etiamsi isti essent episcopi. Paul. III et Sixtus V, in *cit. constitut.*

(12. Referendarii quas materias proponere possint in signaturis, et quas non? Quando manus apponere, et quando non? In commissionibus quas causas possint ordinariis committere, quomodo debeant abbreviare lites? etc. Statuit Pius IV, const. 53, incip. *Cum nuper*.

(13. Referendarii utriusque signaturæ quales debent esse? statuit Sixtus V, const. 41, incip. *Quemadmodum*.

(14. Centum debent esse signaturæ justitiæ, et non plures; et ex his septuaginta tantum signaturæ gratiæ. Sixtus V, in *cit. constit.* incip. *Quemadmodum*.

(15. Referendarii signaturæ gratiæ et justitiæ in causarum expeditionibus ad quid non teneantur et ad quid possint se exten-

REFRACTARI.

Refractarii bullæ *Unigenitus*, an et quando sint a sacra Eucharistia et viatico repellendi? Vide tom. VIII, verb. VIATICUM, ubi ad lit-

dere? omnia distincte statuit Paulus V, const. 71, incip. *Universi*, tit. *De signaturæ gratiæ et justitiæ*.

(16. Referendarius extra ecclesiam præcedere debet canonicis et dignitatibus, non tamen intra eam. Sac. congregat. Rit., in *Veronen.*, 6 Junii, et 4 Julii 1626.

(17. Referendarii cedunt præcedentiam auditori confidentiarum. Sacra congreg. Rit., 6 Decembr. 1621.

teram affertur novissima constitutio Bened. XIV, id declarans cum pluribus aliis ad rem facientibus.

REGALIA, EJUSQUE JUS.

Hæc speciatim de regalibus.

(1. Regalia jus est et facultas regibus concessa, fructus et proventus vacantis episcopatus (cujus electio ad regem pertineat) percipiendi, et beneficia, ac præbendas curæ animarum expertes, interim conferendi.

(2. Unam ex præcipuis causis, quæ S. Thomæ Cantuariensi exilium, mortemque attulit, regaliam fuisse certum est, Henrico II Angliæ rege fructus vacantium ecclesiarum usurpante, novasque electiones, quo diutius frui posset, in longum trahente: quem abusus, cum S. Thomas non ferret, gratia, loco et vita excedit.

(3. In Gallis non nisi sub undecimo sæculo finem regalia irrepsit; sed abusus in dies crevere, nec concilium Lugdunense œcumenicum anni 1274, satis illos coercuit can. 12, imo eo tandem devenit, ut (quod frustra alioquoties a regiis ministris tentatum fuerat, adversante semper, et vincente clero), jus regalium ad omnes Gallici imperii provincias, a Ludovico XIV tribus edictis a. 1673 et 1674 extenderetur.

(4. Innocentius XI nihil eorum, quæ Pontificiam Majestatem studiumque vindican-

dorum canonum decerent, omisit, ut tanto malo occurreret. Episcopi tamen metu adacti (si duos excepias, Alactensem et Apamiensem, qui sancto Pontifici adhæserant ut ei insidias struerent, et Jansenianæ sectæ, cui addicti quam maxime erant, illum, fieri si posset, conciliarent); episcopi, inquam, metu adacti, licet faterentur, « Regaliam ex tolerantia Ecclesiæ, non jure aliquo regio provenire; esse servitutem canonicæ et naturali ecclesiarum libertati oppositam, et ideo a concilio Lugdunensi ad loca, ubi hactenus inoleverat restrictam, nec extendi a regiis posse, sed solo Ecclesiæ consensu, » sibi cedendum existimarunt, repugnante Pontifice.

(5. Præter Maimburgum, qui nonnulla de regalibus sparsim in postremis, quos edidit, libris attigit, Natalis Alexander dissertationem octavam ad sæculum XIII et XIV Regaliæ defendendæ destinavit. Utrumque eminent. Cælestinus Sfondrati in *Gallia vindicata* confutavit. Nec tamen omittendæ P. Roncagliæ in eam Natalis dissertationem animadversiones.

REGIMEN.

SUMMARIUM.

1. Triplex est regendi forma, scilicet monastica, œconomica et politica. — 2. Quæ sit monastica? — 3. Quæ œconomica? — 4. Quæ sit politica? — 5. Forma regendi politica est triplex, scilicet monarchica, aristocratica et democratica. — 6. Quæ sit forma regendi monarchica, seu regimen monarchicum. — 7. Quæ sit forma regendi aristocratica, seu regimen aristocraticum? — 8. Quæ sit forma regendi democratica, seu regimen democraticum? — 9. Quidquid sentiant alii, regimen monarchicum est cæteris præstantius. — 10. Adducitur probatio.

(1. Triplex est regendi forma, scilicet monastica, œconomica et politica. Prima circa privatæ personæ mores instituendos; secunda circa regendam familiam, tertia circa Rempublicam gubernandam occupatur. *Communis*.

(2. Monastica igitur est, qua quilibet se,

— 11. Affertur et solvitur objectio. — 12. Jus regis prædictum a Samuele Israeliti, intelligendum est de usurpato et injusto. — 13. Forma regendi politica secundum aliquos est quintuplex. — 14. Regimen Ecclesiæ est monarchicum sine permistione aristocratice et democratice; et affertur probatio, ad n. 15. — 16. Adducitur et solvitur objectio, ad n. 17. — 18. Affertur plurima a Romanis Pontificibus sine concilio definita, et præcepta, quæ a tota Ecclesia prout ab eis fuerunt ordinata recepta et observata sunt, et in dies recipiuntur et observantur, ad n. 20. — Subnectuntur *Addit. ex aliena manu*, a n. 21 ad n. 27.

suosque personales mores ad regulam rectæ rationis componit. Monastica enim docet qualiter quævis privata persona suos personales actus recte ac juste moderetur, rebellem portionem inferiorem superiori subijciendo, omnesque suas actiones ad rectum rationis dictamen componendo et hu-